

Om Guds ords bruk

Icke utan stort bekymmer kan detta ämne påtänkas eller vidröras, när man dels känner dess vikt, dels ock vet, huru det vanligen tillgår i detta avseende. Hjärtat kan brista i en kristen, som betänker detta; och likväl, vad kan man göra? Herre Gud! du allena är herden för fåren, du är alla själars biskop, hjälp du! Vi vilja först besinna, i vilka faror vi stå med anledning av de oräkneliga och förvillande röster, som omgiva oss, eller i avseende på valet av lärare och böcker. Vi arma människobarn, vi äro likasom får, utsläppta i en vid, vild öken, varest från alla väderstreck höras herderöster, som säga: »Kommen, här är vägen», så att man med allt skäl må gruva sig.

Det är ingen ända på att skriva böcker; och synnerligen har vår tid ett hav av religionsskrifter, drivet och svallande av mångahanda lärdomsväder. Men »tron icke var och en ande; utan pröva andarna, om de är av Gud», säger aposteln icke förgäves; ty märk: vår belägenhet, vårt tillstånd genom evigheternas längd beror ofta, av vilka böcker vi läst i tiden, vilka lärare vi älskat.

Därför, betänk, att *det är skadligt att läsa*—minns detta väl—och *det är skadligt att höra*, nämligen, när det, som du läser eller hör, icke är av hälsosamt slag; ty det går in i din odödliga ande, såsom gift i din kropp, och fördärvar för tid och evighet det dyrbaraste, du äger.

»Men det är icke någon fara för den, som vet, att den heliga bibeln innehåller Guds ord», torde någon mena. Och detta är på visst sätt sant, ty den, som begagnar bibelordet, såsom *Guds ord*, med det *fruktande, ödmjuka, lydaktiga* och om Guds Ande *bedjande* barnasinne, som Guds ord kräver, skall visserligen *där* finna det rätta livets vatten och genom Guds trofasthet bevaras från dödliga villfarelser. Men ack, vi känna, att brunnen är djup, att vi behöva upphämtare och hämtekar, att vi behöva tolkare, som framdraga bibelns heliga hemligheter i ljuset, och då — då är det, som faror kunna uppstå även för oss, som tro bibeln; ty tolkarna äro mångahanda.

Sjelva djävulen ville tillägna sig bibelspråk, då han frestade Kristus i öknen; och djävulens flesta apostlar, eller kättarna, göra likaså, vilket är meningen, då Luther säger, att »bibeln är en kättarebok», d. v. s. hon nödgas låna sina heliga ord även åt kättare.

Men ack, huru skall man här göra? Vart skall man här vända sig för att vara trygg? Det första och nödvändigaste är, att du i en så viktig sak icke vågar förlita dig på människoomdömen, människotycken; ty alla människor kunna ju fela —och huru vet du, vilkens omdöme och tycke i denna sak är pålitligast? Nu hör till dessa mänskliga omdömen även ditt eget; och fara är, att du hyser det största förtroendet för detta ditt eget omdöme, så att, när *du* tycker om en bok, en lärare, då dömer du ock, att det är den bästa. Men nu hava vi en regel för valet av lärare och böcker, genom vilken vi få ett högre vittnesbörd än alla människors. Regeln är denna:

Söker du Kristi lära, så se efter Kristi läras tecken.

Kristi lära har i alla tider haft sina tecken; och dessas vittnesbörd är högre än människotyckets. Dessa tecken äro förnämligast två. Det första är: *Varhelst Kristus går fram med sin lära, där vinnas alltid för himmelen några själar*, vilka bliva förvandlade från säkra, ogudaktiga världsmänniskor till gudfruktiga troende och i Kristus lyckliga själar; ja, där näras och underhållas sådana själar av hans ord. Det andra tecknet är, att *där börjar satan och hans kärar storma*, den ogudaktiga världen blir orolig och anser läran som en nyhet, en förgelse och galenskap.

Vakta dig väl för en lära, som icke, i mer eller mindre mån, har dessa tecken, hon må eljest låta så väl, som hon kan. Är det fråga om skrifter, så rådfråga historien om dessa tecken, och då träffar du säkert på goda och hälsosamma skrifter, sådana, som äro skrivna på reformationstider av de män, omkring vilka det stormat. Och en *lärare*, som har världens vänskap, sådana *skrifter*, dem världen älskar, göra icke stor skada för mörkrets rike. Minns detta väl! Och bekräftelser på denna regel läsas i hela den evangeliska historien och i alla tiders kyrkohistoria.

Om vi nu veta detta, väl oss, om vi ock rätta oss därefter och icke efter egen smak döma om skrifter och lärare, utan förstå, att det kan vara fel i vår smak, och att denna bör själv bedömas efter den lära, som har Kristi läras tecken. Om den läran icke strax smakar oss, så är den likväl hälsosam, och vi bliva genom umgänge med henne förvandlade efter hennes natur, så att hon blir snart för oss den angenämaste; såsom man vet, att det är händelsen med Luthers skrifter. *De* behaga ingen begynnare, men bliva de rätt använda, så bliva de likväl dyrbara. »Sådana man umgås med, sådan blir man.» Umgänge med evangeliska skrifter gör evangeliska kristna, och tvärt om.

Men låt oss nu, för det andra, betrakta det rätta sättet att med nytta bruka Guds ord. Det är möjligt, att du läser och hör det renaste och kraftigaste Guds ord i världen och likväl icke har någon nytta därav — och icke blott ingen nytta, utan ock stor skada. O, huru förskräckliga, stora och många faror omgiva oss, och vi veta det icke! Besinna då, att *det är skadligt att läsa och att höra Guds ord*, nämligen, när det icke sker på ett rätt, utan på ett förvänt sätt. Likasom en skarp kniv, väl använd, gör stor nytta, men, illa hanterad, gör lika stor skada; så ock Guds ord. Det är »*en livslukt till liv*, eller ock *en dödslukt till död*».

Det märkvärdiga och tänkvärda blir således, att Guds ord, om det genomgår dina sinnen, aldrig har ingen verkan, utan antingen sin egna, goda, välsignelserika verkan, eller ock en i allt motsatt verkan. Det är likt solen. Solens ljus är för alla dagens varelser ett medel till trevnad, glädje och verksamhet; men nattfåglarna bliva därav endast förbländade. Solens värme gör vaxet mjukt, men leret hårt som sten. Så olika verkar Guds ord. Till exempel judarna! De voro visserligen blinda och hårda före Kristi ankomst, men då han kom, då solen stod vid sin middagshöjd, då blev deras blindhet, hårdhet och ondska förskräcklig.

Och Judas, förrädaren! Den, som rätt betraktar hans tillstånd, måste förskräckas. Jesus förutsade honom hans fara, varnade honom och sade: »Ve den människan, genom vilken Människosonen varder förrådd! Det vore gott för den människan, att hon icke vore född.» Men Judas fruktade icke. Och likväl hade Judas under sina tre lärjungaår haft de rikaste tillfällen att skåda, huru intet ord av Jesu mun gick förlorat, utan alltid hade sin fullkomligaste uppfyllelse; så att, när *han* sade till fikonsträdet: »Aldrig mer äte någon frukt av dig!» så förtorkades det; sade *han* till vädret: »Var stilla», så blev det lugnt; sade *han* till den redan luktande Lasarus: »Kom ut», så reste sig den döde. Detta allt hade Judas skådat; han hade dessutom hört de förträffligaste predikningar på jorden och kanske själv med full övertygelse sagt: Vad denne Herren säger, det låter icke gäcka sig. Men se nu, det var *en gång* i hans levnad, som han gjorde ett undantag, och det var, då det gällde honom själv. Så gör ett förtjust och förhärdat skrymtarehjärta.

Nu frågas: Huru hade denna allra förskräckligaste förhärdelse alstrats i Judas hjärta? Jo, Judas var en av de tolv, hade hört, sett och erfarit mycket, men illa använt det, hade icke rätt hört Kristi ord. Så går det till ännu i dag. Vi se ju, huru många genom vardaglig läsning kunna nästan hela bibeln utantill, men äro dock sovande i synd och säkerhet. Andra, vilka liksom Judas gått i Kristi och hans lärjungars sällskap, hava förlorat allt nådens liv i hjärtat, all kraft och bevisning i levernet, fastän de fortfara att bruka ordet; men dessa äro då icke blott så döda, som om de aldrig hört något Guds ord, utan ock sju gånger värre, såsom skriften talar. Sådana kunna frukterna vara av Guds ords bruk, om det icke rätt brukas.

Frågas nu, vad det vill säga att *rätt* bruka Guds ord, så vilja vi med Guds bistånd därpå svara, visserligen kort, men likväl så fullständigt, att, om det iakttages, du aldrig utan nytta skall bruka Guds ord. Märk då: därtill fordras blott, att du anammar det såsom *Guds ord*, med den *fruktan*, *lydaktighet* och *tro*, som den store Gudens ord kräver. Guds ord vill naturligtvis icke blott höras, vetas och begripas, utan hörsammas, efterlevas och tros. Gör blott det, då skall du icke komma på skam. Det första, allmännaste och farligaste missbruket är att blott låta predika för sig, blott för förståndet inhämta Guds ord, men aldrig börja göra därefter. Detta var Judas Iskariots väg till förhärdelse.

Därför, så snart du ser dig böra göra något, begynn genast verkställa det; så snart du ser dig böra hava något, som du icke har, sök genast att få det; ser du dig böra avlägga någon synd, så gör det genast; ty

genom att blott höra och icke göra förhärda du ditt hjärta. Och *när* skall detta ske, om icke nu? Och vartill skall Guds ord tjäna, om det icke efterlevs? Du kan då hellre upphöra att läsa och höra det och på en gång giva dig åt djävulen, om du aldrig vill göra det. Och vilken skall göra det, om icke du, som ju ock vill ingå i himmelen? Se, det är just förtappelsens väg att låta andra taga det till sig, låta andra göra det, men själv blott samla det i minnet.

Men om du säger, att du icke förmår göra Guds vilja, så frågas: Har då Gud fordrat för mycket? Är han då obillig i sina bud? Är det icke billigt, att du älskar honom över allt? Eller att du älskar din nästa som dig själv? Det är icke mer, han begär av dig. Och har du så allvarligt ansträngt dina krafter att göra Guds vilja? Eller kanske du ännu ganska litet bemödat dig, ja, varit säker, hård och liknöjd och med lättsinne givit dig i synden?

Är det icke då billigt, att du fördömes, såsom Guds lag hotar? Se, om du sålunda allvarligt betänkte och hörsammade Herrens ord, så skulle du snart börja *göra* därefter, eller försöka dina krafter på detta arbete; och då — då skulle snart obotfärdighetens stolthet falla, och du skulle *väckas* ur syndaslummern och komma till en hälsosam syndakänsla, en sorg efter Guds sinne, som kommer åstad bättring till frälsning. Och se, när du i din nöd och vanmakt fruktlöst ansträngde egna krafter, då skulle du nödgas bedja om Guds Ande och så, dels genom denne Ande, dels genom dessa inre erfarenheter, få det rätta ljuset i Guds ord, ljuset ovanefter.

Utan erfarenhet äro de mest höglärda och skriftlärda likväl stenblinda i andliga ting; och utan Guds Ande låter Guds ord aldrig fatta sig; såsom Luther säger: »När Gud gav oss sitt ord, sade han: Jag skall väl låta skriva och predika det klart och tydligt, men likväl alltid laga så, att det skall bero på min Ande, vem som skall fatta det.» Därför se vi ock, att de, som mena sig själva kunna fatta ordet och försmå att böja sig ned för Gud, de få ock förbliva i mörkret.

Men nu, på samma sätt som du kom till väckelse, nämligen genom att blott vörda ordet, såsom *Guds ord*, på samma sätt skulle du ock komma till en rätt tro, när du i din syndanöd icke kunde hjälpa dig själv och då blott hörde det glada budskapet om oförskyld nåd i Kristus med den vördnad, att du låte detta budskap gälla mer än alla invändningar och motsägelser av ditt förnuft. Och låt så, genom hela ditt liv, *Guds ord råda över ditt förnuft, ditt hjärta och ditt leverne*, och bed till den ändan allvarligen om Guds Ande, var gång du går till dess hörande och läsande, och vet, att du då aldrig skall bruka det fåfängt.

Äntligen och för det tredje skola vi nu vidröra *nyttan* och *nödvändigheten* av Guds ords bruk. Men vi bekänna, att just här är den punkten, varvid handen vill sjunka av vanmakt vid tanken på omöjligheten att här tala, såsom det bör sig, vid tanken på ämnets vikt och de mäktiga motståndare, som här möta, nämligen det tröga köttet, den fängslande världen och den arge satan. Här borde orden skrivas med eld i varje hjärta, och det vore dock för svagt talat. Vilken besinnar nämligen, att det *är Guds ords försummande, som är egentliga skulden till allt andligt elände* i världen, all svaghet inom kyrkan och hos dess enskilda lemmar, och att *Guds ords flitiga och rätta bruk är orsaken till allt andligt gott i världen?*

Det är sant, att människan är fallen; och bedrövliga äro syndafallets följder: otro, synd, mörker, säkerhet, hårdhet m. m. Men allt detta kunde botas. Guds barmhärtighet och rättfärdighet kunde icke lämna människan i detta tillstånd utan medel till upprättelse. Han gav oss därför från himmelen ett botemedel, ett heligt utsäde, som, nedlagt i människohjärtan, skulle där återställa Guds förlorade beläte, ljus i förståndet, helighet i viljan, samt nya andliga krafter.

Du är blind, du är hård, otrogen, osalig och bunden i synden; men allt detta kan botas genom det botemedel, som Gud givit oss från himmelen; du kan genom detta medel bliva seende, förkrossad, trogen, salig och fri i Kristus. Men utan ett rätt bruk av detta medel är det dig omöjligt övervinna ditt onda och upprättas, om du ock på det hjärtligaste beder Gud om nåd därtill, om du ock vakar och strider dig till döds mot det onda; det är allt förgäves, syndafloden bryter fram med oemotståndlig kraft.

Allt detta bekräftar ock erfarenheten. Det finnes städer och församlingar, som hava trogna lärare, vilka med oupphörligt predikande plöja och utså och med förböner och tårar vattna utsädet; men där står likväl helt jämmerligt till ibland folket, där förspörjes ingen varaktig kristendomens kraft och bevisning, ingen övning i tro och gudaktighet, utan blott något löst förstånds- och känsloprål. Vad är då orsaken? Undersök, och du skall finna, att där har folket icke ännu börjat själva begagna Guds ord, och så länge förflyger allt det goda, de höra från predikstolen, och bär ingen frukt.

Det finns orter och tider, på vilka det sker väckelser, mycket folk är i rörelse, det börjar grönska och blomstra överallt, och man fröjdar sig i hoppet om rika frukter av denna sköna Herrens plantering; men några år gå förbi, och du besöker samma fält och igenkänner det icke.

Du skådar med sorg det förödda landet, ser blott tistel och törne, förökad fräckhet och ogudaktighet; och vad menar du var orsaken? Jo, en kraftig arbetare borttogs, och där var nu ingen, som vårdade sig om folket, och själva hade de icke tillräckligt trängt in i ordet för att på egen hand begagna det. Däremot finner du andra orter, där kanske ingen utmärkt personlighet stått ledande i spetsen för Guds verk, men där folket självt hade börjat uppbygga sig inbördes med Guds ord; och du fröjdas och förundras över att se Guds verk icke blott bibehållet, utan märkligen förökad, utvidgat och mognat.

Detta är blott vanliga händelser, dem var och en med någon insikt i Guds rikes tillstånd skådar. Och huru skola de förklaras? Jo, tänk på din egen erfarenhet, om du är en kristen, som någon tid gått i Andens skola. Vad har du att berömma dig av, såsom medel till ditt andliga livs uppehälle och tillväxt? Har du varit så stark, så trogen, så vaksam, så upplyst, att du därigenom stått fast i alla beprövelser? Nej, intet annat än *Guds trofasthet* vill du berömma; men nu är Gud lika trofast mot alla; där kristendomen dött ut, har det icke varit brist på Guds trofasthet.

Nej, skillnaden har varit den, att där har nådemedlet försummats, men av dig har det blivit begagnat. Så trög och glömsk du ock är, har du likväl alltid under tiden umgåtts med ordet, gärna läst och hört det, ehuru du ock häruti har mycken försummelse att förebrå dig. Du har ock erfarit olika verkningar av olika förhållanden i den delen. Har du icke ofta erfarit, huru du stundom efter långvarigare saknad av ordet eller försummelse däri blivit så kall, så död, så olustig till din invärtes människa, så svag för varje frestelse, så världslig och köttlig? Men däremot, att under sådana tider, då du flitigare umgåtts med ordet, du ock har mått bättre till din invärtes människa?

Och åter, var du icke mången gång nära att falla i säkerhet och synd, men ett bibelspråk, en predikan, korteligen, något Guds ord väckte dig ur slummern och frälste dig? Var du icke mången gång kall och död, och hela världen var dig mörk och dyster; men du kom att läsa en vers, ett kapitel i bibeln eller ett stycke ur en god bok, eller du träffade en vän, som hade Guds ord i sin mun, och du fick nytt liv, ny värma, och världen ljusnade upp?

Har du icke Davids erfarenhet och bekännelse: »Om icke din lag varit min lust, så vore jag förgången i mitt elände?» Så ser du, huru *ordet* var medlet, varigenom Gud uppehållit ditt nådeliv. På samma sätt är det med kyrkan, d. ä. med alla andra kristna. Guds ord kallas icke förgäves ett *nådemedel*; och det förutan är det omöjligt att behålla *nådelivet*.

Betänk då, huru grymt do behandla sina själar, som förneka dem denna himlaspis, deras enda läkedom och livsbröd, Guds ord. Gud har nådeligen skänkt oss av himmelen ett synligt medel, varuti han själv bor och verkar, och på vars rätta och flitiga bruk hela den eviga saligheten vilar; och likväl ser man icke blott den blinda, grova världen förakta och trampa dessa pärlor, utan, vad som är ännu förskräckligare, även de som en gång varit upplysta och smakade det goda Guds ord, de låta ofta världen och köttet få hindra sig från ordet, att kanske hela dagen går förbi, för att icke säga hela veckan, utan att de använda en enda stund till själens spisande.

Eller om de en stund hastigt slå sig ned vid ordet, så äro tankarna och hjärtat så uppfyllda av världsliga ting, att, liksom ett stormigt och svallande hav omöjligen kan uppvärmas av solens strålar, hela frukten av sådant umgänge med ordet endast blir förökad ledsnad därvid. Om Guds ord skall uppvärma hjärtat, måste det mottagas med en stilla, betraktande ande.

Men hindret är det myckna jordiska, eller vad Jesus menade med »törnen, som förkvävde den goda säden», nämligen »livets vällust och denna världens bekymmer», köttslighet, tröghet och de många-handa omsorgerna och göromålen, vilket allt nu för den tjusta själens öga är viktigare än det himmelska. Nu heter det: »Jag har icke tid att så flitigt öva ordet, ty det och det måste göras.» Och märk, detta, som måste göras, är något jordiskt, och det, som kan uraktlåtas, är det himmelska, som nu betyder mindre! Så är nu själen förtjust och förblindad! Du säger: »Kallelsens plikt är en helig plikt, som icke får försummas; och om någon icke drager försorg om sitt husfolk, är han värre än en otrogen.» Men Jesus säger: *Detta skall du göra och det andra icke underlåta.* Om du skött ditt ämbete och ditt hus på det fullkomligaste, men låtit nådens liv bortdö, så kan det troget skötta huset och ämbetet icke frälsa dig i döden och domen.

Och den, som föregiver, att ditt hus och ditt ämbete skall lida på de stunder, du ägnar åt Guds ord och bönen, är ingen annan än tjusaren, den gamle ormen, samt hedningen i ditt bröst, ditt hjärtas otro, som icke vet av någon Guds välsignelse, som icke aktar det himmelska, som hellre bortleker och bortpratar tio stunder, än använder *en enda* till andakt. O, vilket stort hedniskt förakt för Gud och din odödliga själ! Du har tillfälle till det saliga, höga och ärofulla umgänget med himmelens och jordens Herre, din frälsare och saliggörare, till att höra honom tala, vilket sker i ordet, och att tala till honom, vilket sker i bönen; och du säger, att du icke har tid därtill — men till att höra och tala fåfängliga ting bland människor, därtill har du tid!

Detta må väl heta att vara tjust av djävulen. Du har nu för dina göromål icke tid att till själens näring använda *en enda* timme av dygnets tjugufyra timmar! Men tänk, om Gud slår dig och låter dig ligga sjuk ett år, nog står världen ändå! Då har du ringa tacksamhet att vänta av det världsliga, som du så troget skött; det kan nu icke hjälpa dig. Och Gud och hans ord har du föraktat icke vill du väl nu anlita detta föraktade om hjälp?

När nu följden av Guds ords försummande blir, att du dagligen avmattas till den invärtes människan, att tron fördunklas, gudsfruktan och alla nådekrafter försvagas, då klagar du kanske över svagheter och frestelser, dem du icke övervinner; men huru kan man vänta detta? Att du nådens medel förutan skall övervinna det onda i dig, det väntar varken Gud eller människor. Nej, det finns icke sådana krafter i människan; och det är därför, som Gud gav oss medlet ovanefter. Men däremot, om du rätt brukade detta medel, skulle ingenting, som hör till liv och gudaktighet, vara omöjligt.

Om du säger, att du försökt att läsa Guds ord, men ändå icke blivit bättre, så måste händelsen vara en av dessa två: antingen förstår du icke din förbättring — du menade, att du skulle i hast uppnå en viss höjd av kraft, fromhet och helighet, och visste icke, att vägen därtill gick genom förödmjukelsens och fattigdomens dal, och att därtill hör, att du icke skall se dig själv bättre och bättre, utan tvärt om —; eller ock, om du verkligen ännu är slav under synden, ännu icke fått nytt liv, ny lust, nya andliga krafter, så har du visst icke *rätteligen* brukat ordet.

Till äventyrs har du omvänt Guds ordning och sökt övervinna det onda i dig, innan du skulle tillägna dig Kristi förtjänst; sökt först bära frukt, innan du skulle inympas i Kristus. Begynn nu lyda ordet, som lär: »Fly först till Jesus, tigg om nåd, mot syndens makt skall sedan bli råd.» Låt den djupa egenrättfärdigheten fara och kasta dig, sådan du är, med *alla* brister och motsägelser, i nådens famn, så skall du erfara, att var synden överflödade, där överflödade nåden ännu mer; och nu, nu skall denna överflödande nåd så glädja, smälta och förvandla ditt arma hjärta, att det icke mer skall hava smak för det onda, som nyss höll dig fången; att det goda, som du icke förmådde göra, skall nu bliva din lust. Så lär ordet. Använd det med lydaktighet, så är ingenting omöjligt, som är nödigt till frälsning.

Säger du, att du ofta hör och läser ordet utan något intryck, att du är kall och känslolös, så svaras: Är du ock nöjd därmed, att du med köld och liknöjdhet hör himmelens ord, så är det tecken till ett obotfärdigt och förstocket hjärta — märk, detta väl! Men är du däremot ledsen däröver, bjuder till att höra ordet med vördnad och känsla, men lider av kallsinnighet, så är väl kallsinnigheten syndig, men ditt bekymmer däröver är ett tecken till ett redligt lärjungasinne. Och vet, du skall icke ens under sådan besvärande kallsinnighet höra ordet utan nytta.

Först skall du härav bliva mer förödmjukad och missnöjd med dig själv, än av den starkaste predikan om ödmjukhetens nödvändighet; och för det andra skall likväl ett och annat Guds sädeskorn, som nu blir nedlagt i en torr jord, på en annan tid, vid inträffande regnväder, för att så tala, spira upp och bära frukt. Med. andra ord: om du blott med förståndet fattar och i minnet gömmer de ord, som nu, då du kanske icke är i sådana erfarenheter, där de passa, äro dig mer likgiltiga, skola de likväl, just då de behövas och passa, bliva av den trofasta Anden liksom uppväckta till liv och verksamhet. Det var sådant Jesus menade, då han om Anden sade: »Han skall *påminna* eder allt vad jag har sagt eder» (Joh. 14:26).

Så gick det ock med lärjungarna. De förstod icke allt då, när Jesus talade det; men sedan, när något hände, Varpå hans ord träffade in, »då kom de ihåg, att Jesus hade sagt dem detta». Så t. ex. smakar det icke en sorgfri och glad. människa att höra en tröstepredikan; men en dag, då även hon råkar i nöd och sorg, då kommer den hörda tröstepredikan till nytta. Så även med alla Guds ord: de höras aldrig utan frukt, om de rätt höras och gömmas.

Men säger du: »Jag behöver icke mer höra och läsa; jag vet, vad jag behöver veta, måtte jag blott kunna leva därefter!» så märk, du oförståndige: det är icke blott till förökad vetande, som Guds ord skall tjäna, utan just till *kraft att leva därefter*. Om du vet allt vad du behöver *veta*, välan, så återstår nu blott att *göra*; och just därtill är ordet det enda, som giver lust och kraft. Har du i huvudet nog ljus, torde du dock icke i hjärtat hava nog kärlek, nog frid och fröjd, nog tålmod och ödmjukhet m. m. Eller är nu din tro fullkomlig? Har du nu fullkomligt trott ut allt vad du har att tro? Är din kärlek nu nog brinnande, så att du icke behöver föröka den med Guds ord? Har du nog förtröstan i beprövelsens stund, nog frid och fröjd i Gud m. m.?

Och du har ju erfarit, att det är Guds ord, som verkar alla dessa dyra gåvor. Äro icke dessa värda att förökas? Om det någonstädes vore ett fält, på vilket det funnes en mängd kostliga pärlor och guldmünt, skulle du icke begagna alla lediga stunder att där söka efter dessa dyrbarheter, även om du icke för var stund behöfde dem? Men vilka pärlor och guldpennningar äro så kostliga som dessa andliga gåvor: tro, frid, fröjd, kärlek, tålmod? m. m. Och dem kan du var dag söka att samla i ordet; Guds ord är den rätta »guldkusten», där de himmelska dyrbarheterna finnas.

Men ack, människan är köttslig och jordisk och aktar det andliga och himmelska ringa! Likväl kommer en tid, då du skulle vilja giva ut allt silver och guld för att få ett enda Guds ord levande och tröstande i ditt hjärta, t. ex. då läkaren vid din dödsbädd icke längre kan giva dig hopp om livet — då du äntligen nödgas tro, att döden är nära.

Korteligen: det andliga livet är icke ett blott vetande, ja, icke ens ett leverne efter vissa grundsatser och föresatser, utan ett verkligt liv ovanefter, vilket, likasom allt annat liv, måste beständigt underhållas med sitt egna näringsämne, nämligen det livets bröd, som har kommit ned från himmelen. Detta liv är så andligt, att det icke beror av några mänskliga omständigheter och förhållanden, utan blott av denna himlaspis. Mången redlig själ motser med bekymmer mötande tidskiften, med deras nya och svårare hinder och förförelser, och tänker: Huru skall jag *då* kunna stå fast i nåden och bliva vid liv? Men ack! ditt nådeliv beror icke på dessa mötande omständigheter, utan det beror på, om du vill begagna nådemedlet.

Då skall Kristus själv, den gode Herden, med sin egen makalösa trofasthet, sörja för ditt nådelivs vidmakthållande; såsom man ofta med stor lust skådar, huru svaga, av en svår natur besvärade nådebarn, därjämte ensamma och omgivna av det vådligaste umgänge, såsom lamm ibland ulvar, blott genom denna Jesu herdetrohet bevarats vid liv och märkliges tillvuxit, endast därigenom att de hållit sig flitigt vid ordet; då däremot människor med en bättre och hyggligare natur, och som ägt de rikaste tillfällen till andlig uppbyggelse, avsomnat i den andliga döden, blott därför att de icke aktat Herrens ord.

Alltså av två andliga syskon, ger *den* alltid bättre hopp om sitt fortfarande och tillväxande i nåden, som med mer flit och trohet umgås med Guds ord, som tänker, talar, läser och skriver därom; ty den helige Ande bor och verkar i detta element. Och nu, om du vill vinna det eviga livet, måste du underhålla det andliga.

Har du icke tid att bruka Guds ord, så mycket som därtill fordras, så måste du bereda dig lediga stunder därtill — stunder, tagna antingen från din dag eller din natt; ty *ett* är nödvändigt. Kan du på förhand säga, att du icke kan göra detta, så kan man ock på förhand säga dig, att du icke heller kan bliva frälst, utan må från denna stund upphöra att tänka på himmelen; ty du kan dock icke utan Guds ord, tillräckligt brukat till det andliga livets vidmakthållande, ingå i det eviga.

Om du t. ex. vore innesluten i ett fängelse och helt berövad Guds ord, då skulle Gud visserligen omedelbart underhålla ditt nådeliv; men icke, då ordet står att få, och ditt bruk därav verkligen blott beror på vilketdera du värderar högre, det himmelska eller det jordiska.

O, att alla rätta kristna, vilka ock äro de rätta själasörjarna, inom och utom läroståndet, flitigt uppmuntrade sina medmänniskor till Guds ords bruk! Du gör visserligen gott, om du en och annan gång mättar en hungrig, fattig människa; men hundrade gånger mer gott, om du sätter henne i stånd att själv för hela livstiden förvärva och njuta sitt dagliga bröd. Detta gör den, som förmår människor att själva bruka Guds ord. Vilken själaherde kan med sin enskilda hand tillräckligt fodra alla fåren? Måste han icke med bekymmer tänka på den vidsträckt församlingen, de många och mångartade faror, som hota de honom anförtrodda själar? O, vem kan hinna till att i egen person rätt sköta dem alla? Men om han kan förmå folket att självt nära sig av ordet, då har han fört ut sin fårahjord på en stor, vid, bördig betesmark, där de nog skola föda sig. Vore icke detta en stor lättnad och tillfredsställelse för en själaherdes både hjärta och samvete?

Kanske är nu det viktigaste i ämnet uttalat. Vi hava angivit tecknen på den *rätta läran*, samt det huvudsakligaste i hennes *rätta bruk*, och sist betraktat både *nyttan* och *nödvändigheten* därav; låtom oss nu för de enfaldigas skull även fästa uppmärksamhet på några smärre och yttre iakttagelser, av vilka några likväl äro av stor vikt.

1:o. Likasom i allt annat, så är det även i ordets bruk gott att iakttaga *ordning*. I stället för att ändamålslost och slumpvis läsa något här och något där, företag dig en viss del av bibeln eller en viss bok och läs den i ordning till slut; ty därigenom får du mera klar översikt av det hela och av alla dess enskilda ställens rätta mening; därigenom får du mera lust och trevnad däri och undviker den hinderliga och barnsliga villrådigheten om, var du skall börja.

Är du mindre bekant med bibeln, så begynn hellre med det nya testamentet, som närmast angår oss och är lättare att förstå än det gamla. Kan du, så bestäm även en viss tid för din läsning; ty eljest händer dig, att du drages från syssla till syssla, så att det den dagen ej blir någon bön och läsning av.

2:o. Läs icke blott för dig själv, utan *dela ordets betraktande med andra*; ty därigenom har det oftast fördubblad kraft på ditt eget hjärta, därigenom gör du andra gott och fullgör din plikt att tjäna nästan. Att ordet vanligen har större kraft att liva hjärtan, när det delas med trosbröder, det har erfarenheten i alla tider besannat; varför det ock alltid från Kristi kyrkas första tider varit brukligt, att bröderna voro *endrättigt tillsammans*, bedjande, läsande, talande och sjungande Herrens ord. Och huru mycket gott du med läsning för andra uträttar, torde du aldrig i tiden få veta.

Om du därmed varit medlet till blott en enda själs väckelse och eviga salighet, så håll det för en mer än rik belöning. Men ofta har en sådan anspråkslös början medfört en stor, vidsträckt och välsignelserik väckelse. »Senapskornet, vilket är mindre än alla andra frön», har dock, även om det av en svag och ringa hand blivit nedlagt i jorden, i sig självt den egenskapen, att det frambringar ett »träd, så stort, att fåglarna kunna bo under dess kvistar» —och du vet icke, huru många frön sedan skola falla av det trädet. Sådant är Guds rike (Matt. 13: 31, 32).

3:o. Är du husfader eller husmoder, så har du särskilda plikter i avseende på dina barns och tjänares själar, varom blott ett språk må anföras: »Du skall inskräpa mina ord hos dina barn och tala om dem, när du sitter i ditt hus och när du går på vägen, när du lägger dig och när du står upp» (5 Mos. 6: 7). I avseende på denna plikt och dessa själar pläga kristliga husfäder stundom gå allt för långt i sorger och bekymmer; men icke bör du så *sörja*, utan endast helt enfaldigt *göra*, vad Herren här bjuder, och sedan lämna all omsorg åt honom. Språket kräver blott, att du skall hos dessa dyra själar, som äro anförtrodda åt din faderliga omvårdnad, inskräpa Guds ord, och det vid alla möjliga tillfällen och dagligen,

emedan människan så beständigt och dagligen behöver påminnelse; ty hon glömmer ändå ofta sina plikter, begår synder eller faller i sorg och misströstan.

Därför följer strax på de anförda orden, v. 8, 9, att Herrens bud borde »bindas som ett tecken på handen» och »skrivas på dörrposter och portar». Iakttag du detta, nämligen Guds ords beständiga inskräpande, och de dina icke ändå bättra sig, så har likväl du friat din själ för deras blod. En annan sak är, om du uraktlåter detta; ty då kan det icke nekas, att du torde råka i svårt ansvar.

Men nu uppstår en fråga, huru du trognast och lämpligast kan fullgöra nämnda plikt. Männe icke en tillämpning av det, som nyss är sagt om ordning, här skulle leda oss till det rätta, nämligen att du helgar en *viss timme* av dagen till den *husliga andakten*? Därigenom är visst icke allt fullgjort, utan även vid alla andra möjliga tillfällen, till och med när du »går på vägen», när du är med ditt folk i arbete, bör du med ord och efterdöme inskräpa lagen. Men med den bestämda andaktsstunden, om än så kort, är dock så mycket vunnet, att du för var dag får av själva timmen en påminnelse om din heliga plikt.

Tänk här på din erfarenhet, huru mycket du verkställt i detta avseende, då du icke haft bestämd huslig andakt. Du har kanske gjort ingenting; men skall det ock så fortvara? Är det på längden försvarligt? Skola då dina barn och ditt husfolk utan någon andlig omvårdnad gå i ditt sällskap genom prøvotiden emot evigheten? Skall då ditt hus aldrig få ett altare, där Gud, såsom hushållets Gud, talar, anropas eller prisas? Det medgives, att vad vi här yrka icke skall kunna verkställas utan kamp och strid: djävulen skall uppröra alla motståndskrafter; kött och blod skall sjuda av motsägelser, tröghet och blygsel — i synnerhet under vardagslivet, då ingen helg, intet dödsfall i huset, eller något sådant utgör en anledning till andakt.

Men bör en kristen någon dag vara så upptagen av det världsliga, att en andaktsstund vore obehaglig? Just här framstår det största beviset på husandaktens vikt och nytta. Du känner nämligen, att den kräver en helig sinnesstämning samt syndavanors avläggande; ty det onda blir mer ont — nämligen för känsla och samvete — när det ställes nära intill det heliga. Det blir en oroande och obehaglig brytning i ditt inre att strax efter ett försyndande nalkas Gud i ordet och bönen, eller att strax efter andaktsstunden åter börja en synd. Och det är att befara, att det är just det hemliga begäret att få ostörd behålla och öva sina skötesynder, som hindrar den husliga andaktens hållande. Men kanske finnes det icke heller något hemskare tecken av förkastelse, än fruktan att bliva tillbakahållen från syndens utövning.

Hit lämpas ock helt väl Luthers ord i företalet till hans större katekes: »Utan tvivel skall du icke finna något rökverk starkare mot djävulen, än om du sysselsätter dig med Guds bud och ordet, talar och sjunger därom. Detta är visserligen det rätta vigvattnet och tecknet, för vilket han flyr» m. m. Men du fruktar kanske, att denna husliga andakt snart skall bliva en tom sed, som föder av sig blott verkhelighet, skrymteri och förstockelse.

Detta inträffar ock på många människor, men icke med husandakten allena, utan med *alla* nådens medel; men vi fråga: männe de människor, som till sin skada missbruka nådemedlen, skola bliva förbättrade, om nådemedlen avlägsnas? Skola vi då bortkasta alla de medel, som kunna missbrukas, evangelium, nattvard, kyrkogång? Bort det; ty *med* nådemedlen kunna likväl *några* vinnas, men *utan* nådemedlen *ingen*. Och du kan aldrig få bättre tillfälle att varna för missbruket, än då du dagligen förelever ordet.

Men nog i denna ton. Vi vilja sluta med följande erinringar:

skulle du icke önska att hava en huspredikant, som dagligen för dig och ditt husfolk hölls en predikan, till lärdom, till bättring, till tröst och vederkvickelse? Nå väl, om du det önskar: så står det dig till buds; du kan, utan att giva stor lön, få de största hovpredikanter att var dag predika i ditt hus; än mer, konungar och heliga profeter, som icke skola smickra, icke heller undanhålla sanningen, utan redligt tala ut, ja ack, härligt, men sant — själva Kristus och hans heliga apostlar skola gärna tala och predika i ditt hus, om du så åstundar. Borde du icke skämmas och bitterligen ångra, att du så länge föraktat sådana tillbud?

Ve den djupa otron och det förblindade hjärtats mörker, som icke tillåta oss se all den nåd, som bjudes oss! Ty sådana stora predikanter får du ju höra i bibeln och andra böcker, som innehålla deras predikningar. Men huru tanklös är icke människan! Tänk, om det skulle sägas oss, att här eller där i världen på ett berg står en Guds ängel och predikar, och vi hade anledning tro det, skulle vi icke med stor åtrå skynda dit, om vi ock skulle draga oss fram på våra knän? Men antag, att vi på vägen mötte den återvändande folkskaran, som sade: »I kommen för sent, ängeln har på skinande vingar lyftat sig till himmelen», skulle vi då icke begärligt fråga: »Käre, minnens I något ord, som han sade?» Och om de svarade: »Jo, här hava vi hans tal upptecknat», skulle vi icke då giva allt för att få se och höra det? Och se, nu har ju detta verkligen skett, att Gud dels själv, dels genom änglar och profeter, samt omsider genom Sonen, talat på Österlandets berg, i husen och i templet, och att dessa gudsorden äro upptecknade och förvarade i den heliga boken bibeln. Detta är ju icke en dikt, utan en verklig och gudomlig sanning.

Skulle vi då icke innerligt älska, vörda och flitigt betrakta Guds ord, infatta det i guld, eller, såsom kejsar Teodosius, avskriva bibeln med guldbokstäver på pergament, eller om möjligt i själva hjärtat samt med tro och lydaktighet bliva därvid i livet och i döden?

- **C-O Rosenius** (1842)

© **Pietisten**

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om syftet är att främja Kristi rikets tillväxt.

www.pietisten.com